

Голові спеціалізованої вченої ради
Д 64.858.01
Харківського регіонального
інституту державного управління
Національної академії
державного управління
при Президентові України
д.держ.упр., професору
Кармишеву Д. В.

ВІДГУК

офіційного опонента **Кравченко Мілени В'ячеславівни**
на дисертаційну роботу **Батюк Анни Анатоліївни**
«Державне регулювання ринку праці молоді в Україні»,
подану на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління
за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

Вивчення дисертації, автореферату та опублікованих праць дає підстави для розгорнутої характеристики результатів дослідження Батюк А. А. та визначення відповідності критеріям і нормативним вимогам до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління.

Ступінь актуальності обраної теми дослідження

Із 17 Цілей сталого розвитку, які для більшості держав офіційно вступили в силу з 1 січня 2016 року, одна – це сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх людей. Водночас Україна, як і переважна більшість країн світу, стоїть перед низкою суспільних викликів – демографічного (старіння населення), міграційного (глобалізація ринків робочої сили та еміграція елітної частини робочої сили, зростання потреби у фахівцях, які вміють управляти цифровими технологіями, розвиток нових форм зайнятості), фінансово-економічного (нерівномірний розподіл суспільних благ, посилення нерівності в доходах та доступі до основних

соціальних послуг), державно-управлінського (зменшення ролі держави в суспільних процесах) тощо.

Серед найбільш важливих суспільних детермінант, які продукують загрози соціальній безпеці України та стримують формування сучасної вітчизняної системи ринку праці та зайнятості можна виділити: нестійкість економічної та суспільно-політичної систем, амбівалентність суспільної свідомості, регіональні диспропорції соціального розвитку, значні масштаби внутрішньої та зовнішньої трудової міграції, демографічну кризу, деформацію, поляризацію соціальної структури суспільства.

Трансформаційні процеси суттєво впливають на структуру національного виробництва, конкурентоспроможність робочої сили та її зайнятість, висувають нові вимоги до формування структури зайнятості, професійно-кваліфікаційного складу трудових ресурсів, що може суттєво погіршити стан ринку праці молоді. Як відомо, молодь є фундаментом трудового потенціалу та інтелектуальним резервом країни, тому її економічна активність – це один з визначальних показників розвитку держави.

При цьому нині студентами в Україні стають майже 2/3 випускників шкіл, що робить нас європейськими рекордсменами (в Європі близько 40% молоді можуть мати диплом про вищу освіту). Водночас, лише 14% студентів планує працювати за спеціальністю, а третина молодих українців вважає, що навчання у вітчизняних навчальних закладах відповідає потребам сучасного ринку праці.

Отже, у сучасних умовах залишається актуальним дослідження нових ефективних методів державного регулювання зайнятості населення та посилення державного впливу на ринок праці. Подолання негативних наслідків різномасштабних впливів неможливе без наукового опрацювання теоретико-методологічних засад функціонування ринку праці та розробки практичних рекомендацій підвищення ефективності державного регулювання ринку праці молоді на національному і регіональному рівнях.

Зазначене обумовлює актуальність теми дисертації Батюк Анни Анатоліївни «Державне регулювання ринку праці молоді в Україні», її структурну побудову, наукове і практичне значення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність

Вивчення дисертації, автореферату та публікацій Батюк А. А. дає підстави для висновку про те, що наукові положення, висновки та рекомендації є обґрунтованими та достовірними, достатньою мірою аргументовані, логічні, містять наукову новизну. Обґрунтованість та достовірність отриманих здобувачем наукових результатів забезпечується:

- застосуванням загальнометодологічних засад функціонування ринку праці та фундаментальних положень теорії державного управління;
- системністю композиції використаних методів, підходів, інструментальних засобів, зорієнтованих на ґрунтовне дослідження теоретичних положень функціонування ринку праці молоді як об'єкту державного регулювання, визначення стану та перспектив розвитку ринку праці молоді;
- широким переліком та глибоким аналізом опрацьованих наукових та інформаційно-довідкових літературних джерел, що надало можливість комплексного позиціонування об'єкта дослідження, зокрема з теоретичної та прикладної сторін, з позиції вітчизняних й зарубіжних науковців і практиків;
- ґрунтовними аналітичними розрахунками з використанням різноформатних інструментальних засобів, які підвищують вірогідність представлених у дисертаційній роботі наукових положень, висновків і пропозицій, а також добре структурованими та інформативними додатками, які доповнюють текст роботи, зокрема детальними аналітичними та графічними матеріалами;
- чітким зв'язком завдань і висновків дисертаційного дослідження та елементів наукової новизни;

- достатньою повнотою викладу наукових і прикладних результатів в опублікованих працях у фахових виданнях та апробацією результатів дослідження міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів

Достовірність результатів дисертаційної роботи базується на використанні сучасних прийомів та методів у проведенні наукового дослідження.

У дисертаційній роботі Батюк А. А. отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності поглиблюють наукові знання у сфері державного регулювання ринку праці молоді в Україні.

Уперше здобувачем розроблено концептуальний підхід до формування комплексного механізму державного регулювання ринку праці молоді в Україні, що включає основні підмеханізми (с. 143-147), враховує чинники впливу на ринок праці на регіональному рівні (с. 26-28) та функціонує на основі прогностно-аналітичних даних стану ринку праці молоді та потреб регіону в робочій силі (с. 139-140).

У дисертаційній роботі обґрунтовано теоретичні підходи і практичні рекомендації щодо вдосконалення складових механізму державного регулювання ринку праці молоді в Україні (с. 147-169).

Окремої уваги заслуговує запропонований автором підхід до оцінювання стану ринку праці молоді та потреб у робочій силі на короткострокову перспективу, що розширює співпрацю з роботодавцями в рамках розвитку регіонального ринку праці молоді та встановлює зворотні зв'язки з органами місцевого самоврядування (с. 134-140). Налагодження відносин держави з роботодавцями є вкрай важливим, адже саме за їх підтримкою можливе ефективне регулювання, якісна практична підготовка кваліфікованих кадрів, повна та продуктивна зайнятість молоді.

Узагальнено підходи до державного регулювання ринку праці молоді в

зарубіжних країнах, що стало підґрунтям для формування пропозицій по забезпеченню продуктивної зайнятості молоді в Україні (с. 51-61). Встановлено, що при регулюванні ринку праці молоді у світі надається перевага професійній підготовці та перепідготовці кадрів, оскільки економічні витрати, пов'язані з наданням цих послуг, значно поступаються витратам на виплату допомоги на випадок безробіття.

Окремим науковими надбаннями є обґрунтування змісту поняття «механізм державного регулювання ринку праці молоді» як цілеспрямованого впливу держави на учасників соціально-трудових відносин щодо формування та розміщення ресурсів праці молоді за допомогою принципів, функцій, форм, методів та інструментів, що забезпечує соціально-економічний розвиток молоді та сприяє її зайнятості (с. 37).

Узагальнюючи вищенаведені аргументи щодо елементів наукової новизни дисертаційного дослідження необхідно зазначити, що одержані результати розкривають та поглиблюють теоретичні і методологічні засади функціонування ринку праці молоді та його державного регулювання в Україні.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях

Основні результати дисертаційної роботи Батюк А. А. відображено в 24 публікаціях. У наукових фахових виданнях опубліковано 8 статей, у тому числі 1 стаття опублікована у іноземному фаховому виданні.

За темою дисертації опубліковано 2 підрозділи у колективних монографіях, у тому числі 1 – в іноземній.

Положення дисертаційної роботи отримали широку апробацію на 14 науково-практичних конференціях та конгресах, у тому числі 1 іноземному.

Аналіз публікацій свідчить про достатню повноту висвітлення результатів дисертаційного дослідження і їх широку географію оприлюднення.

Оцінка ідентичності автореферату та основних положень дисертації

Дисертаційна робота та автореферат оформлені відповідно до чинних вимог. Робота написана науковим стилем, її оформлення відповідає існуючим стандартам.

Аналіз змісту автореферату та дисертації доводить ідентичність структури, логіку викладення матеріалу, відповідність основних положень та висновків за розділами підсумковим висновкам. Автореферат повною мірою розкриває зміст проведеного дослідження та відображає основні положення та узагальнення, що містить дисертаційна робота.

Практичне значення дисертаційної роботи

Теоретичні положення та наукові висновки дисертації доведені до рівня конкретних пропозицій, що робить їх придатними для використання органами державної виконавчої влади та місцевого самоврядування при формуванні та реалізації державної політики зайнятості молоді, а також при розробці загальнодержавних та регіональних комплексних та цільових програм розвитку трудового потенціалу молоді.

Основні результати дисертаційного дослідження було впроваджено на практиці, що підтверджуються довідками:

- Харківського обласного центру зайнятості з удосконалення чинного законодавства у сфері зайнятості молоді (участь дисертанта полягає в опрацюванні пропозицій з удосконалення нормативно-правового забезпечення в регулюванні ринку праці молоді);
- Інституту підготовки кадрів Державної служби зайнятості України (практично-прикладні рекомендації автора з оцінювання потреб у робочій силі та стану ринку праці молоді на короткострокову перспективу);
- Харківського інституту фінансів Київського національного торговельно-економічного університету (окремі наукові результати стосовно розвитку соціального діалогу між закладами вищої освіти та роботодавцями з метою визначення потреб у робочій силі та вимог щодо рівня її підготовки,

залучення роботодавців до процесу освіти);

- Комунальної установи «Харківський обласний центр молоді» Управління у справах молоді та спорту Харківської обласної державної адміністрації (пропозиції автора щодо розширення інфраструктури молодіжних центрів праці; покладання на них повноважень у сфері наповнення загальної всеукраїнської бази студентів, які бажають стажуватися, та роботодавців, які беруть на стажування таких осіб; ведення тісної співпраці з закладами вищої освіти; надання консультації та допомоги студентам у процесі заповнення анкет на стажування, вибору місця стажування, супроводу та підтримки в період стажування);

- Об'єднаної організації роботодавців Харківської області «Граніт» (пропозиції автора щодо використання прелімінарингу як ключового методу формування кадрового резерву, омолодження штату компанії та відновлення наставництва).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Оцінюючи дисертаційне дослідження в цілому позитивно, можна вказати на деякі дискусійні положення та висловити певні зауваження:

1. Автором розроблено концептуальний підхід до формування комплексного механізму державного регулювання ринку праці молоді в Україні (с. 143-147). Дисертаційне дослідження тільки виграло б, якби було показано, яким чином можливе практичне застосування зазначеного комплексного механізму на державному, регіональному та базовому рівнях.

2. У дисертаційній роботі визначено, що однією з вад ефективного функціонування державного регулювання ринку праці молоді є недосконалість системи органів державного управління, а також механізму розмежування повноважень державних і регіональних органів влади та органів місцевого самоврядування. З метою удосконалення адміністративно-організаційного підмеханізму автором запропоновано виокремлення у складі Верховної Ради України комітету з питань молодіжної політики. Бажано було

б надати більш конкретні пропозиції щодо повноважень зазначеного комітету. Також детальніше потрібно було б висвітлити, які повноваження доцільно делегувати на регіональний рівень для підвищення ефективності регулювання вітчизняного ринку праці молоді.

3. У дисертаційній роботі недостатньо розглянуто та обґрунтовано функції ринку праці молоді.

4. У підрозділі 1.3 дисертації автор слушно розглядає основні положення загальноєвропейської програми «Youth on the move», яка є складовою стратегії економічного розвитку Європейського Союзу «Європа - 2020» та направлена на сприяння збільшення мобільності молоді. Водночас, напрями та принципи, що покладені в основу цієї програми, розглядаються у дисертації доволі стисло. Також незрозуміло, що саме з зазначеної програми автор пропонує для впровадження у вітчизняну практику державного регулювання ринку праці молоді.

5. Автором запропоновано підхід до оцінювання стану ринку праці молоді та потреб у робочій силі на короткострокову перспективу, який наведений у підрозділі 3.1. дисертаційної роботи. На нашу думку, зазначений підхід потребує більш детального розгляду та обґрунтування. Доречним було б також розглянути особливості застосування методики оцінювання потреб у робочій силі на практиці, з визначенням механізмів її впровадження.

Разом з тим, висловлені зауваження та рекомендації носять переважно дискусійний характер і не знижують загалом високого теоретико-методологічного рівня представленої дисертаційної роботи.

Загальний висновок та оцінка дисертації

З огляду на актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також практичну цінність сформульованих положень і висновків вважаємо, що дисертаційна робота Батюк Анни Анатоліївни «Державне регулювання ринку праці молоді в Україні» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, у якому

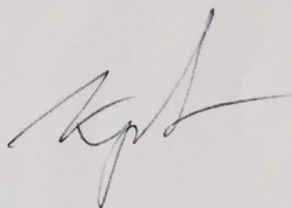

вирішено актуальне наукове завдання щодо обґрунтування теоретичних положень і розроблення практичних рекомендацій з удосконалення державного регулювання ринку праці молоді в Україні, що має суттєве значення для галузі науки «Державне управління».

На підставі вищезазначеного можна зробити висновок, що дисертаційна робота відповідає вимогам пункту 11 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, а її автор, Батюк Анна Анатоліївна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 - механізми державного управління.

Офіційний опонент:

професор кафедри соціальної
і гуманітарної політики Національної
академії державного управління
при Президентіві України,
д.держ.упр., професор

М. В. Кравченко

Учений секретар Національної
академії державного управління
при Президентіві України,
д.держ.упр, професор

А. П. Рачинський